

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 11 mars 1932 kl. 2 e. m.

Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande nr 3, i anledning av väckt motion angående eventuellt upphörande av visst slag av privilegier.

I en inom riksdagens andra kammare väckt, till dess femte tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 409, har herr Olsson i Golvvasta hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning, huruvida och i vad mån privilegier av visst angivet slag skola anses fortfarande gälla, sedan den verksamhet, för vars bedrivande de en gång beviljats, nedlagts. *Motionen.*

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Från kommerskollegium har utskottet över motionen inhämtat yttrande, vilket återfinnes såsom bilaga till detta utlåtande. *Kommerskollegii yttrande.*

De rättigheter och "privilegier", som i motionen avses, äro av de mest skiftande slag, såväl med hänsyn till tiden och sättet för deras uppkomst, deras orsak och ändamål samt de föremål, de belasta. En given följd härav är, att ett avlyftande av dem icke låter sig göra utan ingående och synnerligen vidlyftiga utredningar i varje särskilt fall. En lagbestämmelse, som omfattar och reglerar alla förekommande fall, lär därför näppeligen kunna givas. Redan av denna grund synes motionen icke kunna leda till åsyftat resultat. *Utskottet.*

I det speciella fall, som av motionären anförts, har lagligheten av förhandenvarande dämningsförhållanden prövats i vanlig domstolsväg. Så böra ock alla andra frågor regleras, vilka röra undanröjande av ett förment olagligt förhållande. Det ankommer med andra ord på vederbörande att i varje fall hos domstol söka rättelse. Men även där lagligheten av bestående förhållanden över huvud icke är ifrågasatt och där endast billighet eller lämplighet anföres som skäl för avvägbringande av ändring, kan i många fall, som stå det anförda nära, sådan vinnas. För exempelvis torrläggning av mark kan vederbörande vattendomstol, på därom gjord framställning, under vissa förutsättningar föreskriva utrivning eller ändring av vattenverk och andra anläggningar (dammar, fabriker etc.) till båtnad för ägare av vattenskadad jord. Kan dammen (resp. ver-

ket) anses vara definitivt nedlagd eller vara av ringa betydelse, inverkar detta naturligen i hög grad på inlösningskostnaden.

Under åberopande av vad utskottet sålunda anfört och i anslutning till kommerskollegii yttrande får utskottet därför hemställa,

att motionen icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 7 mars 1932.

På utskottets vägnar:

ARVID GARDELL.

Närvarande: herrar *Hällgren, Berg, Schött*, Lundbom, Gardell i Stenstu*, Petersson i Storgården, Lundquist i Rotebro, Mårtensson* och Selberg*.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

KUNGL. MAJ:TS OCH RIKETS
KOMMERS KOLLEGIUM

BERGSBYRÅN

Bilaga.

Stockholm den 2 mars 1932.

Till Riksdagens Andra Kammaras femte tillfälliga utskott.

Kungl. Kommerskollegium har undfått nådig befallning att till Riksdagens Andra Kammaras femte tillfälliga utskott avgiva yttrande över en av herr Olsson i Golvvasta väckt motion n:r 409, angående eventuellt upphörande av visst slag av privilegier.

Till åtlydnad härav får Kollegium anföra följande.

I motionen har under hänvisning till ett av Kungl. Maj:t avdömt mål angående ett av vederbörande strandägare sökt åläggande för Karlholms bruks ägare att borttaga en i Storån befintlig dammbyggnad och under åberopande av att smidesanläggningarna vid Karlholm numera nedlagts men att dammanläggning-

garna fortfarande uppehållas uttalats, att det vore av intresse att få utrett, huruvida rätten att bibehålla dammanläggningarna fortfarande kunde anses bestå. Frågan syntes motionären vara, om ett till förmån för en viss verksamhet en gång utfärdat privilegium skulle fortfa ra att gälla, även sedan denna verksamhet upphört. Spö rs m å l e t finge därigenom en avsevärt större räckvidd, än som betingades av det enskilda fallet och syntes vara av den vikt, att utredning genom Kungl. Maj:ts försorg vore påkallad. Motionären hemställde därför, att Riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte an hå l l a om utredning, huruvida och i vad mån privilegier av ovan angivna slag skulle anses fortfarande gälla, sedan den verksamhet, för vars bedrivande de en gång beviljats, blivit nedlagd.

Kollegium torde icke hava att yttra sig rörande det särskilda fall, motionären berört, utan endast rörande hans yrkande på en principiell utredning.

Såsom motionären själv framhållit, är det av honom berörda spö rs m å l e t av stor principiell räckvidd. Kollegium vill påpeka, att "frågan, om ett till förmån för en viss verksamhet en gång utfärdat privilegium skall fortfa ra att gälla även sedan denna verksamhet upphört" i särskilda fall redan tidigare varit föremål för domstols prövning och vill Kollegium såsom exempel erinra om att högsta domstolen i ett flertal domar den 8 juni 1897 prövat frågan om återgång av skatteköp av rekognitionsskogshemman på den grund att försäljningen skett på villkor, att hemmanen skulle vara oskiljaktigt förenade med visst bruk, som sedermera nedlagts.

Kollegium förmodar, att en utredning av den art, som motionären åsyftar, måste gripa vida omkring på skilda rättsområden. En dylik mera rättsteoretiskt lagd undersökning torde dock knappast kunna få någon större praktisk betydelse. Det förefaller emellertid Kollegium, som om rättstvister av det slag, som motionären torde avse, och vilkas prövning i sista hand i varje enskilt fall tillkommer domstolarna, vore av så olikartad beskaffenhet och deras bedömande beroende på så många särskilda omständigheter i de olika fallen, att utredningen för att kunna omspänna alla dylika fall måste bli va synnerligen vidlyftig och för det allmänna i hög grad kostsam.

I handläggningen av detta ärende hava deltagit generaldirektörens ställföreträdare, kommerserådet Sohlman, samt kommerseråden Sidenvall, föredragande, och Matz.

RAGNAR SOHLMAN.

Karl Sidenvall.

Hugo Wennerholm.